

CUPRINS

ABREVIERI	5
PLAN	9
TEMA I	
ISTORICUL CONSTITUIRII UNIUNII EUROPENE	11
1. Contextul internațional al apariției Comunităților Europene	11
2. Planul/Declarația Schuman. Sistemul de integrare.....	12
3. Procesul de extindere de la 6 la 28 state membre.....	17
4. Precizări conceptuale introductive	20
TEMA II	
ARHITECTURA INSTITUȚIONALĂ A UNIUNII EUROPENE	24
1. Sistemul instituțional al Uniunii Europene – prezentare generală.....	24
2. Arhitectura instituțională a UE - analiză.....	33
A. <i>Parlamentul European</i>	33
B. <i>Consiliul European</i>	53
C. <i>Consiliul</i>	60
D. <i>Comisia Europeană</i>	70
E. <i>Curtea de Justiție a Uniunii Europene</i>	81
<i>Tribunalul</i>	105
F. <i>Curtea de Conturi</i>	111
G. <i>Banca Centrală Europeană</i>	113
H. <i>Banca Europeană de Investiții</i>	113
I. <i>Comitetul Economic și Social</i>	114

TEMA III

IZVOARELE DREPTULUI UNIUNII EUROPENE ȘI

APLICABILITATEA ACESTUIA ÎN DREPTUL INTERN AL

STATELOR MEMBRE	120
1. Clasificare	120
2. Ierarhie	120
3. Definițiile izvoarelor dreptului Uniunii Europene	123
4. Caracteristicile aplicabilității dreptului UE în dreptul intern al statelor membre	135
5. Caracterile izvoarelor obligatorii ale Uniunii Europene	137
6. Evoluția modificării tratatelor UE	139
7. Identificarea numerică a legislației Uniunii Europene	139
8. Citarea hotărârilor CJUE	145
9. Numerotarea actelor juridice ale UE	148

TEMA IV

PROCEDURI DE ADOPTARE A ACTELOR JURIDICE ALE UE.

COMPETENȚELE ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE	153
1. Proceduri de adoptare a actelor UE	153
2. Repartizarea competențelor la nivelul UE, potrivit Tratatului de la Lisabona	158

TEMA V

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND ETAPELE INTEGRĂRII

ECONOMICE A UE. SPAȚIUL ECONOMIC EUROPEAN (SEE)	164
1. Etapele integrării economice	164
2. Spațiul Economic European	165

TEMA VI

PROCESUL DE EXTINDERE DE LA 15 LA 28 DE STATE MEMBRE.

VIITOARE ȘI ACTUALE STATE CANDIDATE	169
1. Considerații generale privind aderarea la Uniunea Europeană	169
2. Temeiul legal	170

3. Posibilitatea de retragere din UE	171
4. Strategia de preaderare	172
5. Cei trei „piloni” ai procesului de aderare la UE	173
6. Tabel sintetic privind etapele concrete ale unei aderări	173
7. Delimitări conceptuale	175
8. Principiile negocierii cu Uniunea Europeană.....	177
9. Prevederi care au fost valabile pentru purtarea negocierilor de aderare pentru România	178
10. Cadrul instituțional intern care a fost creat în vederea negocierii aderării României la Uniunea Europeană	179
11. Instituțiile UE care au avut, la acea vreme, atribuții în materia negocierii aderării României.....	180
12. Structura Tratatului de aderare a României la UE	181
13. State în curs de negociere a aderării la UE (candidate) și state potențial candidate.....	184

TEMA VII

TRATATUL DE LA LISABONA	187
1. Modificări aduse în domeniul ordinii juridice.....	187
2. Modificări aduse cadrului instituțional.....	188
3. Alte noutăți aduse de Tratatul de la Lisabona	189

TEMA VIII

LIBERTĂȚILE DE CIRCULAȚIE ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE.....	195
1. Libera circulație a mărfurilor	195
2. Libera circulație a persoanelor	209
3. Libertatea de stabilire și libertatea de a presta servicii	215
4. Libera circulație a capitalurilor și a plăților	217

TEMA A IX-A

ASPECTE PRIVIND DREPTUL CONCURENȚEI ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE	219
1. Reguli care se adresează întreprinderilor.....	221
2. Regulile care se adresează statelor sau autorităților publice	228

TEMA A X-A

JUSTIȚIA ȘI AFACERILE INTERNE – DUPĂ INTRAREA ÎN

VIGOARE A TRATATULUI DE LA LISABONA 231

1. Politicile privind controlul la frontiere, dreptul de azil și imigrarea..... 231
2. Cooperarea judiciară în materie civilă 234
3. Cooperarea judiciară în materie penală 235
4. Cooperarea polițienească 237

TESTE, EXERCITII, APLICAȚII 238

TESTE..... 238

- Testul nr. 1 238
- Testul nr. 2 242
- Testul nr. 3 246
- Testul nr. 4 249
- Testul nr. 5 252
- Testul nr. 6 256
- Testul nr. 7 259
- Testul nr. 8 262
- Testul nr. 9 264
- Testul nr. 10 266
- Testul nr. 11 269

APLICAȚII 272

1. Fișa hotărârii *The Queen/Secretary of State for Transport* 272
2. Fișa hotărârii *Plaumann* 276
3. Fișa hotărârii *Foto Frost* 282
4. Fișa hotărârii „Les Verts”/Parlamentului European..... 282
5. Fișa hotărârii *CILFIT* 283
6. Fișa hotărârii *Gerardo Ruiz Zambrano*..... 283
8. Exercițiu (acte normative) 285

BIBLIOGRAFIE 305

Augustina Dumitrașcu

Roxana-Mariana Popescu

DREPTUL UNIUNII EUROPENE. SINTEZE ȘI APLICAȚII

Ediția a II-a,
revăzută și adăugită

Universul Juridic
București
-2015-

ABREVIERI

AELS	Asociația Europeană a Liberului Schimb
AELE (franceză)	Association Européene du Libre Echange
alin.	alineat
art.	articol
AUE	Actul Unic European (1986)
BCE	Banca Centrală Europeană
BENELUX	Belgium, Netherlands, Luxemburg
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
CAER	Consiliul pentru Ajutor Economic Reciproc (CAEM (fr.)/COMECOM (engl.))
CE	Comunitatea Europeană
CECA	Communauté du Charbon et de l'Acier
CECO	Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului (1950)
CEE	Comunitatea Economică Europeană
CEEA/EURATOM	Comunitatea Europeană a Energiei Atomice
CIG	Conferință interguvernamentală
CJCE	Curtea de Justiție a Comunităților Europene
CPJMP	Cooperarea polițienească și judiciară în materie penală
CSCE	Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa
CSI	Comunitatea Statelor Independente
EFTA (engleză)	European Free Trade Association
JAI	Justiție și Afaceri Interne
JOUE/JO	Jurnalul Oficial al Uniunii Europene

lit.	litera
N.B.	Nota Bene
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Organizația Tratatului Atlanticului de Nord)
OCED	Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
OECE	Organizația Europeană pentru Cooperare Economică
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
Op. cit.	Opera citată
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
p.	pagină
PAC	Politica agricolă comună
par.	paragraf
PCC	Politică comercială comună
pct.	punctul
PESC	Politica Externă și de Securitate Comună
s.n.	sublinierea noastră
SEBC	Sistemul European al Băncilor Centrale
SEE	Spațiul economic european
SM	stat membru/state membre
T	Tribunalul
TC(E)E	Tratatul de instituire a C(E)E
TCECO	Tratatul de instituire a CECO
TCEE	Tratatul de instituire a CEE
TCEEA	Tratatul de instituire a CEEA
TEC	Tarif extern comun
TFP	Tribunalul Funcției Publice
TFUE	Tratatul privind funcționarea UE
TL	Tratatul de la Lisabona
TPI	Tribunalul de Primă Instanță

TUE	Tratatul privind Uniunea Europeană
TVC	Tarif vamal comun
TVEC	Tarif vamal extern comun
UE	Uniunea Europeană
UEM	Uniunea Economică și Monetară
UEO	Uniunea Europei Occidentale
UO	Uniunea Occidentală
ZLS	Zonă de liber schimb

Tema I

ISTORICUL CONSTITUIRII UNIUNII EUROPENE

1. Contextul internațional al apariției Comunităților Europene

Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial a lăsat în urma sa o Europă distrusă din punct de vedere material, frământată de puternice crize politice și divizată prin „cortina de fier” în două blocuri: Est și Vest.

A apărut, astfel, un puternic curent către o politică internațională care să fie capabilă să oprească un alt război mondial și să consolideze Europa din punct de vedere economic.

Sunt, așadar, înființate o serie de organizații internaționale la nivel regional, european, după cum urmează:

Vest	Est
OECE (1947)/OCED (1960)	CAER (1949)
Uniunea vamală a statelor BENELUX (1948)	
UO (1948)/JEO (1954)	Pactul de la Varșovia (1948)
NATO (1949)	
CONSILIUL EUROPEI (1949)	
CECO (1951) CEE și CEEA/EURATOM (1957)	
AELS (1960)	
CSCE (1975)/OSCE (1995)	
	CSI (1991) ¹

¹ În același an, apare și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), prima mare instituție financiară după Războiul Rece, având drept scop oferirea unui ajutor financiar statelor membre ale CSI.

2. Planul/Declarația Schuman. Sistemul de integrare

Robert Schuman – ministrul afacerilor externe al Franței, cel care a făcut public/ă Planul/Declarația care îi poartă numele.

Jean Monnet – comisarul Planului francez de reconstrucție; alături de câțiva colaboratori, a elaborat „Planul/Declarația Schuman”¹.

Planul/Declarația Schuman (9 mai 1950) reprezintă **actul politic** care a condus la înființarea CECO² (după care au urmat CEE și CEEA/EURATOM).

Extrase din Planul Schuman³:

„**Pacea** mondială nu poate fi asigurată fără a face eforturi creatoare, proporționale cu pericolele care o amenință.

Contribuția pe care o poate aduce civilizației o Europă organizată și activă este indispensabilă menținerii unor relații **pașnice**. Asumându-și, timp de mai bine de 20 de ani, rolul de campioană a unei Europe unite, Franța și-a pus dintotdeauna eforturile în slujba **păcii**. Nu am reușit să realizăm o Europă unită și ne-am confruntat cu războaie.

Europa nu se va construi dintr-odată sau ca urmare a unui plan unic, ci prin **realizări concrete** care vor genera, în primul rând, o **solidaritate reală**. Alăturarea națiunilor europene implică eliminarea vechii opoziții dintre Franța și Germania.

Având în vedere acest obiectiv, guvernul francez propune acțiuni imediate întreprinse într-o **direcție decisivă**.

¹ A avut 9 variante, ultima fiind terminată pe 6 mai 1950.

² CECA – în limba franceză (La Communauté européenne du charbon et de l’acier); ECSC – în limba engleză (The European Community of Steel and Coal).

³ Sublinierile cu *bold* aparțin autorilor prezentei lucrări.

Guvernul francez propune ca producția franco-germană de cărbune și oțel să fie plasată sub incidența unei Înalte Autorități¹, în cadrul unei organizații deschise și altor state europene².

Controlul producției de cărbune și oțel ar trebui să conducă imediat la construirea unei baze comune pentru dezvoltarea economică, ca prim pas în realizarea unei **federatii europene**, schimbând, în același timp, destinele acelor regiuni care s-au dedicat în trecut fabricării de muniție de război, ale cărui victime s-au dovedit a fi în mod constant.

Solidaritatea în producție astfel stabilită va demonstra că orice **conflict** între Franța și Germania devine nu doar **inimăginabil**, ci chiar **imposibil**. (...) această producție va fi oferită lumii întregi, fără diferențe sau excepții, pentru a contribui la creșterea nivelului de trai și pentru a promova realizările **pașnice**.

*Prin controlul producției de bază și prin instituirea unei Înalte Autorități, ale cărei decizii vor uni Franța, Germania și alte state membre, această propunere va conduce la crearea unei prime baze concrete a **federatiei europene** indispensabile pentru menținerea **păcii**³.*

Înalta Autoritate comună care se ocupă de administrarea acestei scheme va fi alcătuită din persoane **independente** numite de guverne, acordându-se o reprezentare egală. Guvernele vor alege, de comun acord, un Președinte. **Deciziile** Autorității **se vor aplica** în Franța, Germania și în alte țări membre. În cazul în care deciziile Autorității vor fi contestate, se vor lua măsuri de la caz la caz”.

Ideea propusă prin Planul/Declarația Schuman a fost acceptată de **6** state europene (Franța, Germania, Italia, Belgia,

¹ Astăzi, Comisia Europeană.

² Paragraf subliniat (*italic*) și în documentul original.

³ Paragraf subliniat (*italic*) și în documentul original.

Olanda, Luxemburg), astfel încât, în anul **1951**, se semnează Tratatul (actul juridic) de instituire a CECO, intrat în vigoare un an mai târziu (1958).

În anul **1954**, mulțumite de sistemul de integrare care funcționa foarte bine, cele 6 state membre ale CECO doresc extinderea lui și la domeniul apărării și la cel politic, proiecte care, însă, eșuează. Din această criză a construcției comunitare se desprinde un aspect important, și anume: „integrarea economică trebuie să preceadă integrării politice”¹. Astfel, în anul **1956** un Raport întocmit de politicianul belgian Paul Henry Spaak propune înființarea a 2 noi Comunități de integrare economică: CEE și CEEA (EURATOM). Tratatul este semnat în anul **1957**, la Roma, și intră în vigoare în anul 1958.

N.B.!

☞ Tratatul de instituire a CECO (Paris) = tratat (*lex specialis*) vizând integrarea economică **sectorială**, încheiat pentru o perioadă de 50 de ani; a încetat să mai producă efecte la 23 iulie 2002. Tratatul de la Nisa (2001/2003) este cel care reglementează ieșirea din vigoare a TCECO.

☞ Tratatul de instituire a CEEA (Roma) = tratat (*lex specialis*) vizând integrarea economică **sectorială**, încheiat pe durată nedeterminată!

☞ Tratatul de instituire a CEE (Roma) = tratat-cadru (*lex generalis*) vizând integrarea economică generală, încheiat pe perioadă nedeterminată!

* Temă:

1. Care sunt elementele constitutive ale unei organizații internaționale interguvernamentale?

¹ Memorandumul statelor Benelux – 1956.